

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення позачергового
засідання Обухівської районної
комісії з питань техногенно-
екологічної безпеки та
надзвичайних ситуацій
від 23 лютого 2024 року № 3

АЛГОРИТМ ДІЙ
місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого
самоврядування та територіальних органів (служб)
у разі виявлення небезпечної (невідомої) хімічної речовини,
небезпечних відходів

Алгоритм дій розроблено відповідно до Кодексу цивільного захисту України, Закону України «Про місцеве самоврядування», Закону України «Про управління відходами», спільного наказу Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства охорони здоров'я України від 03.04.2018 № 275/600 «Про затвердження Інструкції щодо організації взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій і Міністерством охорони здоров'я України в разі виявлення надзвичайних ситуацій», зареєстрованого в Мін'юсті України 19.04.2018 за № 479/31931, Порядку дій органів управління та аварійно-рятувальних формувань під час організації та проведення демеркуризації, затвердженого Першим заступником Голови ДСНС України (далі - Порядок дій) 12.04.2016 за № 02-5126/171.

Значення термінів:

Небезпечні відходи – відходи, що мають одну чи більше властивостей, що роблять їх небезпечними, наведені у Переліку властивостей, що роблять відходи небезпечними.

Небезпечна хімічна речовина – хімічна речовина, безпосередня чи опосередкована дія якої може спричинити загибель, гостре чи хронічне захворювання або отруєння людей і (чи) завдати шкоди довкіллю.

Черговий караул підрозділу ГУ ДСНС України у Київській області після отримання повідомлення про виявлення небезпечної (невідомої) хімічної речовини, небезпечних відходів (далі – НХР), прибувши на місце події, використовуючи засоби індивідуального захисту, здійснює його первинний огляд, по можливості оцінює наявність та масштаб небезпеки та виконує невідкладні першочергові роботи, направлені на порятунок (евакуацію) людей, зменшення небезпечних факторів відповідно до Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальних сил цивільного захисту у разі виявлення НХР.

Встановлює попереджувальні знаки або огорожу навколо небезпечної знахідки у разі необхідності. Проводить попередню ідентифікацію НХР, керуючись довідниково-аналітичним програмним комплексом «Довідник

небезпечних речовин», вживає заходи відповідно до аварійних карток.

З місця події начальник районного управління ГУ ДСНС України у Київській області інформує керівників органів місцевого самоврядування, на території яких виникла подія, Національної поліції та ініціює оповіщення і збір місцевої комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій для прийняття відповідних рішень.

Всі роботи щодо порядку проведення заходів по ліквідації наслідків дії небезпечної (невідомої) хімічної речовини, небезпечних відходів починаються зі збору місцевої комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій на місці події із залученням представників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, **ГУ Національної поліції в Київській області, Державної установи «Київський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» (далі - ДУ «Київський ОЦКПХ МОЗ»), Державної екологічної інспекції Столичного округу (за згодою), Департаменту екології та природних ресурсів КОДА (за згодою), ГУ ДСНС України у Київській області, ГУ Держпродспоживслужби в Київській області (за згодою)** тощо для прийняття відповідних рішень з метою вжиття заходів по запобіганню виникнення надзвичайної ситуації, своєчасного реагування та мінімізації можливих наслідків.

До прибуття представників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, ДУ «Київський ОЦКПХ МОЗ», ГУ Національної поліції в Київській області, ГУ Держпродспоживслужби в Київській області (за згодою) припиняється прохід людей (проїзд транспорту) через зону, що позначена попереджувальними знаками.

Представники місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, у разі потреби, здійснюють евакуацію (відселення) населення в безпечний район для приймання та розміщення в приміщеннях, підготовлених для відпочинку силами тимчасових евакуаційних органів і спеціалізованих служб району.

Представники **ГУ Національної поліції в Київській області** проводять огляд події і здійснюють необхідні заходи з метою виявлення ознак злочину і осіб, що його вчинили, подають письмовий звіт місцевому органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування з висновком щодо необхідності перевезення проб невідомої хімічної речовини до експертних організацій для проведення поглибленого аналізу з метою встановлення його походження та призначення на тимчасове зберігання або захоронення (утилізацію). Здійснюють охорону місця події.

Фахівці ДУ «Київський ОЦКПХ МОЗ» відповідно до покладених на них завдань проводять лабораторні та інструментальні дослідження у сфері санітарного та епідеміологічного благополуччя населення.

У випадку виявлення небезпечної (невідомої) хімічної речовини, небезпечних відходів група швидкого реагування хімічного спостереження і

контролю ДУ «Київський ОЦКПХ МОЗ» здійснює обстеження місця події, у ході якого проводить відбір зразків для здійснення її визначення шляхом проведення інструментально-лабораторних вимірювань показників складу та властивостей у межах галузі атестації на право виконання цих вимірювань; оформлюють та надають результати лабораторних досліджень;

за результатами лабораторних досліджень готують висновки про основні параметри хімічної обстановки на місці виявлення небезпечної знахідки.

У разі неможливості ідентифікувати хімічну речовину, коли цього вимагають інтереси хімічного захисту населення та довкілля та/або досудове розслідування, **представники місцевого органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування** за рахунок коштів місцевого бюджету звертаються до експертної організації — Київського обласного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, Державного підприємства «Науковий центр превентивної токсикології, харчової та хімічної безпеки ім. академіка Л.І. Медведя Міністерства охорони здоров'я України» або іншої компетентної організації для надання експертної оцінки ситуації на місці виявлення НХР.

Протягом однієї доби з моменту надходження першого повідомлення про виявлення небезпечної знахідки, але не раніше ніж надійдуть від експертної організації інформація про результати вимірів та висновки щодо класу хімічної речовини, фахівці ДУ «Київський ОЦКПХ МОЗ» готують інформацію до місцевого органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, яка містить:

детальний опис ситуації на місці виявлення небезпечної (невідомої) хімічної речовини, небезпечних відходів, результати аналізу відібраних проб;

висновки та рекомендації щодо заходів безпеки, здійснення яких необхідне у разі подальшого поводження з НХР, включаючи його перевезення, а також поводження з приладами, інструментами та знаряддям, що зазнали хімічного забруднення під час робіт з речовиною;

результати аналізу проб, проведених фахівцями експертних організацій (у разі їх залучення), та надані ними висновки щодо класу хімічної речовини, основних її властивостей, небезпеки для людини та методів нейтралізації.

Дослідження проб води (питної, відкритих водойм), вмісту пестицидів у с/г сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферного повітря у воді відкритих водоймищ, ґрунті проводиться спеціалістами санітарно-гігієнічної лабораторії згідно сфери акредитації.

Фахівці інструментально-лабораторного відділу **Державної екологічної інспекції Столичного округу** згідно сфери акредитації визначають норми хімічних показників в ґрунтах та поверхневій воді. Хімічний аналіз на визначення норм гранично-допустимої концентрації (ГДК) хімічної речовини в ґрунті здійснюється в термін 30 днів. Держекоінспекція встановлює розмір шкоди внаслідок забруднення земель.

На основі висновків та рекомендацій фахівців ДУ «Київський ОЦКПХ МОЗ», Державної екологічної інспекції у Київській області **представники місцевого органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування** на засіданні місцевої комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій приймають рішення про подальші дії з небезпечною (невідомою) хімічною речовиною, небезпечними відходами.

Після того, як вилучена НХР буде перевезена з місця її виявлення, а проведення огляду місця події і здійснення необхідних заходів з метою виявлення ознак злочину і осіб, що його вчинили, завершено, підрозділи ДСНС України спільно зі спеціалізованими службами цивільного захисту проводять комплекс заходів, спрямованих на дегазацію (нейтралізацію) приміщень (території) на місці виявлення НХР, відповідно до масштабу події, після чого здійснюють спеціальну обробку особового складу, що залучався до реагування, а також техніки та спорядження. В свою чергу, фахівці ДУ «Київський ОЦКПХ МОЗ» готують висновки та інформують про можливі наслідки події місцевий орган виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, а також інші зацікавлені служби.

Фахівці ГУ Держпродспоживслужби в Київській області надають методично-консультативну допомогу, зокрема щодо заходів, спрямованих на збереження життя і здоров'я людей та обмеження використання приміщень, будівель, об'єктів зовнішнього середовища, а також оцінку обстановки після проведення дегазаційних заходів.

В разі розливу ртуті в житлових приміщеннях внаслідок механічного пошкодження ртутьвмісних приладів (медичного термометра тощо) територіальні підрозділи ДСНС України здійснюють збір ртуті, проводять демеркуризацію приміщень відповідно до Порядку дій згідно з актом проведення демеркуризації та складають акт прийому-передачі ртуті за зразком, що додається. Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування ініціюють питання щодо визначення та облаштування місць **тимчасового зберігання ртуті**, що є безпечним для здоров'я людей та навколишнього природного середовища відповідно до екологічних та санітарно-епідеміологічних вимог, прискорення її подальшої передачі суб'єктам господарювання у сфері управління відходами.

Відповідно до прийнятого рішення **місцевий орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування** звертається до **Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України** (далі - Міндовкілля) щодо визначення підприємств, що мають ліцензію Міндовкілля на операції поводження з небезпечними відходами, які за своїм складом або властивостями аналогічні НХР (реєстр ліцензіатів на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами можна знайти на офіційному сайті Міндовкілля в розділі “Діяльність” - “Відкриті дані”- “Дані про видані ліцензії на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами та ліцензіатів”-

“Реєстр ліцензіатів на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами”).

На підставі отриманого переліку **місцевий орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування** визначає **суб'єкта господарювання у сфері управління відходами** та надсилає йому заявку на виконання відповідних робіт (далі - Заявник).

До заявки на проведення розміщення або утилізації НХР додається інформація з письмового звіту фахівців ДУ «Київський ОЦКПХ МОЗ» про характеристики речовини та необхідні заходи хімічної безпеки під час її перевезення.

Суб'єкт господарювання у сфері управління відходами згідно з договором про надання послуг в разі виявлення відходів, власник яких не встановлений, здійснює за рахунок коштів державного або місцевого бюджету перевезення вилученої небезпечної (невідомої) хімічної речовини, небезпечних відходів з дотриманням відповідних норм та правил техніки безпеки для подальшої її (їх) утилізації та по завершенню робіт надає відповідні акти Заявнику.

Якщо власник НХР, небезпечних відходів встановлений, він зобов'язаний відшкодувати всі витрати на його пошук, а також витрати на збирання, перевезення та оброблення відходів суб'єктом господарювання у сфері управління відходами, компенсувати інші збитки та шкоду, заподіяну забрудненням та іншим негативним впливом відходів на здоров'я людини та навколишнє природне середовище. Витрати, збитки та шкода, заподіяна забрудненням або іншим негативним впливом відходів на навколишнє природне середовище, відшкодовується в судовому порядку за позовом органу місцевого самоврядування або місцевого органу виконавчої влади.

Для виявлення небезпечних (невідомих) хімічних речовин, небезпечних відходів на водних об'єктах залучається (за згодою) **Комунальна рятувально-водолазна служба «Київська обласна служба порятунку»**.

Контроль за виконанням АЛГОРИТМУ дій місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та територіальними органами (службами) Київської області в разі виявлення небезпечної (невідомої) хімічної речовини, небезпечних відходів на місцевому рівні покладається на структурні підрозділи з питань цивільного захисту, оборони та взаємодії з правоохоронними органами РДА Київської ОДА, на обласному рівні – на департамент цивільного захисту, оборони та взаємодії з правоохоронними органами Київської ОДА, Київську обласну комісію з питань ТЕБ та НС, як координуючий орган у різних режимах діяльності територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ області.

**Начальник відділу з питань
цивільного захисту населення
адміністрації**

Катерина ТИТАРЕНКО